

2015 YILI 4. ATIK YÖNETİMİ SEMPOZYUMU SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

4. Atık Yönetimi Sempozyumu; Sayın Bakanımızın katılımlarıyla, 26-29 Ocak 2015 tarihlerinde Antalya İlinde gerçekleştirilmiştir. Sempozyuma; Bakanlığımız, Akademisyenler, Belediyeler, Sivil Toplum Kuruluşları, Atık Sektörü Temsilcileri, Yetkilendirilmiş Kuruluşlar ve Firmalar katılım sağlamışlardır. Sempozyumda; 2 genel oturum, 30 özel oturum, 73 konuşmacı, 2 panel, 1 sonuç oturumu yapılmış olup yaklaşık 1000 kişi katılım sağlamıştır. Sempozyumda, 2023 yılına doğru atık yönetimi çok yönlü olarak tartışılmıştır.

2023 yılına doğru atık yönetimi politikamızın rotası;

Çevre ve insan sağlığını sürdürülebilirlik ilkesinde garanti altına alan, doğal kaynaklarımızın etkin bir şekilde kullanılması ve korunması amacıyla *sıfır atık yaklaşımının* benimsendiği maddesel ve enerji geri kazanımının azami derecede sağlanan, teknik, ekonomik, sosyal ve yasal zemini güçlü bir sistem olmalıdır.

Temiz üretim tekniklerinin uygulanmasıyla atık yönetiminde en güçlü "önleme" "azatılım ve etkin bir geri dönüşüm sağlanması hedeflenmektedir.

Atık yönetimi sektörü diğer sektörlerle göre oldukça yeni bir sektör olduğundan makine-ekipman ve teknoloji açısından yeni gelişmektedir. Bu bağlamda teknolojilerden ziyade atığa uygun proseslerin geliştirilmesi, prosese uygun makine ekipman seçimi önem arz etmektedir. Atık Sektörü, yeni teknolojilere, süreç, metot ve iş modeli açısından her türlü gelişmeye açık bir sektördür.

Bu sempozyumda atık yönetimine ilişkin dile getirilen ortak ve konu bazlı hususlar şunlardır:

- Atıkların bir kaynak olduğu ve mutlaka uygun bir şekilde geri kazanım yolunun belirlenmesi gerektiği belirtildi.
- Sürdürülebilir atık yönetimi sürdürülebilir denetimle gerçekleşir vurgusu yapılmıştır.
- Ülkemizde yeterli kapasitede tesis bulunduğu ifade edilerek bu tesislerinin işletilmesi konusunda hizmet standartların oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir
- Daha verimli üretimle daha az doğal kaynak tüketimine yönelik temiz üretim teknolojilerin tercih edilmesi,

- Atık yönetimi çalışmalarının kurumsal hafızaya işlenmesi,
- Atık sektörü Bölgesel Teşvikler altında yer almakta ve nüfusun yoğun olduğu İstanbul gibi iller birinci bölgede sınıflandırmaktadır; birinci bölge en az teşvik oranına sahip ve en çok başvurunun olduğu bölgedir. Bu sebeple teşvik sisteminin Bölgesel Teşvik yerine Stratejik Teşvik sistemini çevrilmesi ve diğer teşvik oranlarından da faydalanılmasının olumlu olacağı,
- Yatırım finansmanında örnekler artmakla birlikte, bu finans olanaklarına daha kolay ve düşük maliyetli erişim sağlanmalıdır.
- Evsel katı atıkların yenilenebilir enerji kanunu kapsamında teşvik sisteminden yararlandırılabilmesi için biyokütle tanımının netleştirilmesi,
- Atık sektöründe teknoloji, proses ve metot inovasyonunu sağlayacak şekilde pilot projeler yapılması ve sonuçların sektörle paylaşılması,

Sağlık Kuruluşları Oturumu

- Laboratuvarlarda bulunan otoanalizatörlerden kaynaklı sıvı atıkların kanalizasyona deşarjlarında belediyelerin kanalizasyona deşarj limitleri esas alınması, gerekli görülmesi durumunda hastane atıksuları için ayrı bir şebeke yapılarak ayrı bir atıksu yönetimi yapılması,
- Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu, Türkiye Halk Sağlığı Kurumunu ve Üniversite hastanelerini temsilen mahalli çevre kurullarında üye bulundurulması,
- Sağlık kuruluşlarından kaynaklı atıkların özelliklerinin netleştirilmesi geri kazanım /bertaraf yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla atık yönetim rehberinin hazırlanması,

Maden Atıklarının Yönetimi

- Maden atık sahalarında taban geçirimsizlik sisteminde kil yerine kullanılacak jeosentetik malzemelere mevzuatta yer verilmesinin değerlendirilmesi,
- ÇED raporlarında düzenli depolama tesislerine ait bilgilerin (sınırların, gözlem kuyuları, hidroloji ve hidrojeolojik raporlar gibi) Uygulama Projesinde sorunlara neden olmaması için ayrıntılı olarak verilmesi,
- Atık depolama tesislerinde güvenlik katsayılarına, gerek bölgenin depremselliği gerek sedde ve atığın yapısına göre dikkat edilmesi,

- Maden atıklarının başka bir sektörde kullanılabilmesi için zorunlu ve teşvik edici yasal düzenlemeler için gerekli araştırmaların yapılması,

Özel Atıkların Yönetimi

- Baz yağdan alınan ÖTV sorununun çözüme kavuşturulması için girişimlerde bulunulması,
- Atık yağlardan standart dışı ürünler üretimi ve illegal değerlendirme yöntemlerinin önüne geçilmesinin gerekliliği,
- Bitkisel atık yağlardan biyodizel üretiminde zorunlu kullanım alanlarının belirlenmesi, ayrıca akaryakıtta harmanlama oranlarının zorunlu hale getirilmesi,
- Belediyelerin atık pil toplama konusunda Belediyelerin daha fazla destek vermesi gerektiği,
- Atık akü geri kazanım faaliyetleri sonucunda oluşan kurşun salınımı ve yayılması sonucunda çevre ve insanlarda kontaminasyonun gerçekleştiği vurgulanarak çevreyi kirletici kimyasalların kontrolünün sağlanması, bu tür tehlikeli kimyasalların olduğu tesislerde gerekli denetim ve kontrollerin arttırılması,
- Baskı devre kartlarının toplanması ve geri kazanılması için ülkemizde mevzuatların yeterli olmadığı, bunların kayıt dışı toplanmasının önüne geçilmesi gerektiği ve mevzuatın geliştirilmesi için sektörle birlikte çalışılması,
- Belediyelerin, atık toplama konusunda desteklenmeye ihtiyacı olduğu, yeni yayımlanan Atık Getirme Merkezi tebliğindeki 1000 m² alan İstanbul gibi arazi problemi olan şehirlerde sıkıntı yarattığı ve uygulamadaki sıkıntılara çözüm bulunması,
- Elektrikli ve elektronik eşya atıklarının toplanmasında “eskiyi getir yeniyi götür” gibi kampanyaların yaygınlaştırılması,
- Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Yönetmeliğinde kapsamının M1, N1 dışındaki kategorileri kapsayacak şekilde genişletilmesi,
- ÖTA Geçici Depolama Alanlarında (m²) alan şartlarının yeniden değerlendirilmesi,
- ÖTA Kontrolü Yönetmeliğinde, yer alan geri dönüşüm oranlarının sağlanabilmesi için ÖTA statüsündeki aracın toplam ağırlığının, araç tescil belgesinde belirtilen ağırlık yerine, tesise kabul aşamasındaki ağırlığın Çevre Online sistemine girilmesi,

- Hurdaya ayrılan bazı araçların lisanslı tesislere getirilmeden parçalanması gibi illegal işlemlerin önüne geçilmesi için tesiste fotoğraflama ya da video çekimi gibi bir sisteme geçilmesinin yararlı olacağı,

Belediye Atıklarının Yönetimi

- Belediyelerin öncelikle katı atık yönetim planlarının yapılması gerekliliği,
- Belediye atıklarının işleme yöntemine göre toplama ve lojistik modellerinin oluşturulması gerekliliği,
- Yerele özgü yöntemlerin belirlenmesi gerektiği,
- Biyolojik işlemlerde en önemli sorunun finansal model eksikliği olduğu,
- Kentsel Dönüşüm için seçilen bölgelerde yıkım yapılırken geri kazanım mobil araçların kullanılması ve geri kazanılan ürünlerin yeni yapılacak inşaatlarda dolgu malzemesi ve oluşturulacak yollarda alt malzeme olarak kullanılması,
- Yıkım öncesinde asbest miktarının belirlenmesi, sökümünün uzman kişilerce yapılması, ambalajlanması ve taşınmasında gerekli standartların oluşturulması,
- Kentsel Dönüşümde yıkımı yapacak belediyeler ihaleye çıkarken, şartnamelerinde aranılacak koşul olarak TS-13633 Belgesine sahip firmaları tercih edilmesi,
- İnşaat ve yıkıntı atıklarının geri kazanımın yapılmadan depolanmaması,
- Biyogaz tesislerinden oluşan sıvı gübrelerinin kullanımı ve yaygınlaştırılması,
- Dağınık hayvan işletmelerinin bir araya getirilmesi insan ve hayvan sağlığı ve salgın hastalıklar açısından uygun olmadığı,

Endüstriyel Atıkların Yönetimi

- OSB'lerin ve endüstri bölgelerinin kuruluşunda endüstriyel simbiyozla olanak verecek altyapının oluşturulması,
- Atıkların ikincil hammadde olarak kullanımına olanak sağlaması açısından farklı sektörlerin de hammadde olarak değerlendirilebilir atıklarının standardının belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- Atıksu Arıtma Tesisleri bünyesinde, çamur kurutma tesisleri bulunacak şekilde projelendirilmeli, arıtma çamurlarının toprak iyileştirici olarak kullanımına yönelik Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ortak düzenlemeler gerçekleştirilmesi,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından tehlikeli atıkların taşınmasında kullanılan araçlarda iş sağlığı ve güvenliği konusunda önlemlerin belirlenmesine ilişkin çalışmaların yapılması,
- Tekstil endüstrisinde atık yönetimine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sektörel kılavuz hazırlanması,
- Düzenli depolama sahalarının biyoreaktör tipi depolamaya göre tasarlanması,
- Yurt dışı uygulamalarında yüksek oranda tehlikeli atık üreticileri ile düşük oranda atık üreticileri için farklı mevzuatların uygulandığı bu uygulamanın da düşük atık üreticilerini rahatlattığı benzer çalışmaların da Ülkemizde yapılması,
- Karışık belediye atıklarının çimento fabrikalarında kullanımı mümkün görünmemekle birlikte bu atıkların kurutulmuş çimento fabrikalarında değerlendirilmesi amacı ile araştırmaların yapılması,
- Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelikte beraber yakma tesisleri için belirlenen %40 değerinin direktifteki gibi esas alınarak sadece tehlikeli atıklar için belirlenmesi,
- Solidifikasyon/Stabilizasyon işlemlerine yönelik teknik kriterlerin belirlenmesi amacı ile mevzuat bazlı çalışmaların yapılması,

Ambalaj Atıklarının Yönetimi

- Tüm piyasaya sürenlerin kayıt altına alınarak ekonomik destek sunmalarının sağlanması, mevcut kayıtlı piyasaya süren işletmelerin ise bildirimlerinin incelenmesi ve doğrulanması için mevcut sistemin geliştirilmesi,

- Alışveriş poşetlerinin kullanılmasının azaltılması için Bakanlıkça usul ve esasların belirlenmesi, ayrıca ambalaj tanımına dâhil edilmesi,
- Yönetmelikte köklü bir değişiklik yerine yaşanan sıkıntılara yönelik değişiklik yapılarak hâlihazırda yürütülen sistemin iyileştirilmesi ve geliştirilmesinin sağlanması,
- Ambalaj ve ambalaj atıkları yönetimi alanında Bakanlıkça denetim ve izleme faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde yürütülmesinin sağlanması,
- Belediyeler ile lisanslı işletmeler arasından yapılan sözleşme/protokollerin hukuki bir altyapıya kavuşturulmasının sağlanması,
- Uygulamada evsel ve evsel olmayan ambalaj atıklarının yönetimine (bildirimler ve belgeler açısından) ilişkin net bir şekilde ayırım yapılması gerektiği, yapılmaması halinde endüstriyel ambalaj atığının toplanmasına ağırlık verilerek konutlardan ambalaj atıklarının toplanmasına gerekli önemin verilemeyeceği,
- Yetkisiz atık toplayıcılarının önlenmesi için kapıdan kapıya toplama sistemine öncelik verilmesi ve bu şekilde toplanmış atıklarının piyasada alınıp satılmasına yönelik önlem alınması hususlarında belediyelerle işbirliğinin çözüm olabileceği,
- Genişletilmiş üretici sorumluluğunun tek başına kullanılabilecek bir sistem olmadığı, mutlaka diğer atık yönetim politikalarıyla birlikte kullanılması (vergi, attın kadar öde vb.) gerektiği,
- Geri dönüşüm ile geri kazanım alanındaki Ülke hedeflerinin AB ambalaj direktifine uyumlu hale getirilmesi,
- Kaynakta ayrı toplamada daha verimli sonuçlar etmek için lisanslı tesislerin kapasite ve teknolojilerinin artırılmasına yönelik lisans kriterlerinin geliştirilmesi,
- AB'deki genel uygulamalara benzer şekilde, atık akışını kontrol altında tutmak için toplanan ve ayrılan ambalaj atıklarının değerlendirildiği nihai geri dönüşüm tesislerinin giriş rakamlarının esas alınması,
- Yönetmeliklerde atıkların bedelli ya da bedelsiz olmasına yönelik kriterlerin belirlenmemesi,
- Belediyeler ve Büyükşehir Belediyelerinin eğitim, bilgilendirme-bilinçlendirme faaliyetleri açısından daha fazla sorumluluk alması ve bu çalışmaların maliyetlerinin yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından desteklenmesi,
- Ambalaj atıkları yönetim sisteminin finansal ihtiyacının karşılanması amacı ile çalışmaların yapılması